

О.Б. Замковенко
(здобувач вищої освіти ступеня магістра
Національного університету «Одеська юридична академія»),
наук. керівник: Е.В. Мамонтова
(д. політ.н., професор, професор кафедри політичних теорій
Національного університету «Одеська юридична академія»)

МІСЦЕВИЙ РЕФЕРЕНДУМ ЯК ФОРМА ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ

На сьогоднішній день Україна, як демократична держава потребує у широкому залученні населення при прийнятті рішень загального та місцевого значення, адже участь громадськості у процесі державного управління є способом досягнення рівності, відкритості та справедливості у розвитку суспільства. Саме визначення «референдум» являє собою складну та масштабну форму громадської участі, яка актуальна при розв'язанні найбільш важливих, резонансних питань, які мають загальнонаціональний характер.

Проведення референдумів в Україні регулюється Конституцією України, а саме статтями 38, 69, 70, 143 та Законом України «Про всеукраїнський референдум». Також Закон України «Про місцеве самоврядування» визначає засади здійснення місцевого референдуму, як форму вирішення територіальної громади питань місцевого значення шляхом прямого волевиявлення [1].

Референдуми часто поділяють на два види: імперативні та консультативні. Критеріями такого поділу є правові наслідки рішень, прийнятих референдумами. Так, рішення референдумів першого виду мають вищу юридичну силу стосовно інших нормативно-правових актів органів державної влади та місцевого самоврядування, а рішення референдумів другого виду мають дорадчий характер і враховуються під час прийняття рішень відповідними державними органами [2].

Основною метою проведення місцевого референдуму є безпосереднє вирішення населенням питань місцевого значення та здійснення впливу на формування політики місцевої влади членами територіальних громад. Адже за допомогою референдуму органи місцевого самоврядування мають змогу приймати рішення враховуючи думки населення. Також важливість референдуму полягає в тому, що його застосування дозволяє вирішувати розбіжності та попереджувати виникненню конфліктів між владою та суспільством, і підвищує авторитет влади в очах населення.

Саме за допомогою місцевих референдумів територіальна громада та її члени мають можливість легітимізувати своє волевиявлення в рішення, яке матиме відповідну юридичну силу [3]. Практика зарубіжних країн підтверджує, що завдяки народної ініціативи референдум являє собою дієвим механізмом артикуляції ставлення громадян до певних рішень органів державної влади, співвідношення зазначених рішень з їх інтересами та потребами [4].

Отже, можна зробити висновок, що залучення громадськості до процесів прийняття рішень є важливим кроком у досягненні цілей державного та місцевого управління. Важливим інститутом демократії є референдум, який виступає дієвим інструментом при вирішенні суспільно значущих та гострих питань місцевого значення. Також важливо визначити чи дійсно потребує проблемне питання розгляду на референдумі. Оскільки не усі проблемні питання місцевого значення потребують врегулювання шляхом проведення місцевого референдуму, тому необхідно виробити певні критерії для аналізу проблемного питання місцевого значення.

Наприкінці зазначимо, що, не зважаючи на те, що місцевий референдум як форма громадської участі довів свою дієвість, даний механізм демократії участі було виведено із правового поля України у зв'язку з подіями останніх років на Сході нашої країни.

Література:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування» // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 24.
2. Тетчер М. Виміри консерватизму / Маргарет Тетчер // Консерватизм: антологія. – 2-ге вид. / упор. О. Проценко, В. Лісовий. – К.: ВД «Простір», «Смолоскип», 2008. – С. 26–42.
3. Федоренко В. Л. Інститут місцевого референдуму в Україні : проблеми теоретико-методологічного та законодавчого забезпечення / В. Л. Федоренко, Н. О. Кузнецова, Л. В. Черничка, // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2009. - №2 (88). – С. 35-50.
4. Референдуми в Європейському союзі / О. Д. Чебаненко, О. Ю. Гришук, Н. В. Колодяжна [та ін.]; за заг. ред. Д. С. Ковриженка. – К. : ФАДА, ЛТД, 2007. – 186 с.